

BARN RÄTTIGHETER

SKOLMATERIAL FÖR ÅK 3-6

NORDISKAMUSEET.SE

**NORDISKA
MUSEET**
DJURGÅRDEN

Barn sitter på en grind i Småland 1920-tal. NMA.0052446.

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Men synen på barn som rättighetsbärare har sett olika ut genom tiderna. I det här materialet får du och dina elever möjlighet att diskutera barns rättigheter med utgångspunkt i ett historiskt perspektiv.

Nordiska museets utställning Tidsvalvet tar upp olika teman och händelser utifrån barns perspektiv under de senaste 150 åren. Det här materialet bygger på utställningens innehåll, men det går bra att använda materialet utan att besöka utställningen fysiskt.

Syftet med det här materialet är att låta eleverna reflektera kring likheter, skillnader och möjligheter vad det gäller barns rättigheter i Sverige och globalt samt i ett historiskt, ett samtida och ett framtida perspektiv.

Om materialet

Materialet är uppdelat i sex kapitel. Varje kapitel har en sammanfattande text som främst riktar sig till dig som lärare, men som du också kan välja att låta eleverna läsa. I slutet av varje kapitel hittar du arbetsuppgifter.

Materialet bygger på berättelser och fotografier ur Nordiska museets samlingar samt på aktuell statistik hämtad från olika organisationer. I vissa av elevernas uppgifter kan det komma frågor med utblickar mot världen. Här behöver eleverna eller klassen ha tillgång till en dator med uppkoppling för att spela Rädda Barnens interaktiva livets lotteri. www.livetslotteri.raddabarnen.se

När barn fick rättigheter	4
Utbildning.....	5
Barnarbete.....	7
Barnaga	9
Barn på flykt	11
Levnadsstandard och fattigdom.....	13
Koppling till läroplanen.....	16
Sammanfattning av barnkonventionen.....	17

– Ett tips är att ni läser hela eller delar av barnkonventionen i klassen eller i grupper.
Det är en bra start inför arbetet.

Ellen Key (1849–1926)
NMA.0205569.

Fyra barfota pojkar från Jeppetorp fattiggård
i Örebro, 1913. NMA.0033630.

När barn fick rättigheter

Artikel 12, 13 med flera

Synen på barn har förändrats genom tiderna. Barns livsvillkor har också sett olika ut beroende på i vilken tid och i vilken samhällsklass de vuxit upp i.

För 150 år sedan var många barn tvungna att arbeta för familjens försörjning. Skolan kom i andra hand. Barn till familjer med god ekonomi kunde däremot ägna sin tid åt skolan och fritidssysselsättningar.

Men i alla samhällsklasser – och i skolan, förväntades barn lyda de vuxna. Det var de vuxnas ord som gällde.

Det fanns få möjligheter för barn att föra fram sin talan. Barn skulle vara tysta, lyssna och lyda.

År 1900 ges boken *Barnets århundrade* ut. Författaren är Ellen Key och i boken lyfter hon frågan om barns rättigheter. Långsamt började synen på barn att förändras.

- 1945 efter första och andra världskriget bildades Nationernas förbund som senare blev FN.
- 1948 antog FN den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.
- 1989 antog FN barnkonventionen efter många årtiondens arbete.
- 2020 blir barnkonventionen lag i Sverige.

ARBETSUPPGIFTER

Långt in på 1900-talet förväntades barn att vara tysta och lydiga.

Det var de vuxna som tog de flesta beslut som rörde barn.

I dag är vuxna skyldiga att lyssna på barn i frågor som rör dem.

- Läs barnkonventionens artiklar 12 och 13 (sista sidan).
- Finns det någon fråga där vuxnas åsikter kan vara bra att lyssna till?
- I vilka frågor tycker du att vuxna borde lyssna mer på barn? Exempel på frågor kan röra: skolan, klimatet, vem vi får vara nära i, krig, djurs rättigheter.
- Förr kunde vuxna säga till ett barn: Din vilja står i skogen och växer. Vad tror du det betyder?

Skolgård i Fru Alstad socken, Skåne 1906. NMA.0032330.

Utbildning

Artikel 28, 29, 30 och 32

Rätten till utbildning är en grundläggande rättighet för barn. Genom att lära sig läsa och skriva har barn möjligheter att förstå och även ifrågasätta världen. I Sverige har vi tio års skolplikt. Det betyder att alla barn har rätt och ska gå i skolan från förskoleklass till årskurs 9. Skolplikten är både en rättighet och skyldighet.

Skolplikt 1842

År 1842 kommer den så kallade folkskolestadgan. Folkskolan blir då en skola som ska vara öppen för alla barn, nu införs också skolplikt. Men det dröjer ända in på 1900-talet innan alla barn går i skolan i den utsträckning de ska. En viktig orsak är att barnen ses som en ekonomisk resurs. Deras arbetskraft är viktig och den bidrar till familjens försörjning. Det fanns också vuxna som ifrågasatte nyttan med skolan. Det tyckte inte att deras barn behövde den kunskap som lärdes ut.

Inte alla barn

Skolplikten och rätten att gå i skolan gällde inte alla barn. Barn med fysiska funktionsnedsättningar erbjöds plats i olika vårdhem där de bodde och gick i skolan. Barn till de renskötande samerna skickades också i väg från sina familjer för att bo i så kallade nomadskolor. I nomadskolorna fick eleverna en enklare undervisning än i den vanliga folkskolan.

Romska barn fick inte gå i skola alls. Först på 1960-talet får romska och samiska barn rätt att gå i vanlig skola. På 1960-talet blev det också skolplikt för alla barn med intellektuella funktionsnedsättningar.

Skolklass cirka 1900. NMA.0039418.
Foto: Lars Åkerman Olsson.

Morgonbön i Jukkasjärvi nomadskola, Norrbotten, cirka 1955–1960.
NMA.0029876.

Barn från Karesuando, Norrbotten på skolresa 1913.
NMA.0041246.

Kanske läsläsning? Äldre flicka i Skåne tidigt 1900-tal.
NMA.0041246.

Barn med kryckor på väg in i skolsalen på Eugeniahemmet
i Stockholm, cirka 1900. NMA.0040749.

→ ARBETSUPPGIFTER

- Varför är det viktigt att gå i skolan?
Skriv ned dina argument och diskutera med de andra. Tycker ni lika?
- Fram till långt in på 1900-talet gick inte alla barn i Sverige i skolan så mycket som de borde. Vilka kunde skälen vara för att barnen inte gick i skolan?
- Välj ut ett av fotografierna. Titta på omgivningen på fotografiet. Beskriv för dig själv vad du ser: hur ser det ut runt omkring barnet? Är det en miljö du känner igen eller ser det främmande ut för dig? Välj sedan ut ett av barnen. Hur tycker du att barnet ser ut att må? Är hen glad, nyfiken, trött, ledsen, arg? Vad drömmer barnet om ska hända i framtiden?

Olga Johansson passar gårdens djur med kusinerna Berta och Anna Persson, Dalarna, 1906. NMA.0028329

Barnarbete

Artikel 31, 32, 35, 36

Enligt barnkonventionen har barn rätt till vila, lek och fritid. Barn ska skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och mot arbete som är skadligt eller hindrar barnets skolgång. Därför är barnarbete förbjudet enligt barnkonventionen.

Vad är barnarbete?

Enligt UNICEF räknas allt arbete som utförs av barn i åldrarna 5–11 år som barnarbete. Barn över 11 år kan arbeta till viss del, men aldrig mer än 14 timmar i veckan. Arbetet får inte heller vara

farligt eller skadligt. Allt arbete som hindrar barn att gå i skolan räknas som barnarbete. Att hjälpa till hemma räknas inte som barnarbete så länge det inte hindrar någon från att gå i skola är eller skadligt.

160 miljoner barn i världen arbetar idag

Det är framförallt barn i fattiga länder som arbetar. Barn som arbetar går inte i skolan i tillräcklig utsträckning och kan utsättas för faror som kan skada deras hälsa och välbefinnande.

Källa: UNICEF 2020

Barnarbete förr

Fotografiet ovan visar kusinerna Olga, Berta och Anna som passar familjens djur. Länge ansågs det självklart att barn skulle hjälpa till att arbeta för familjens försörjning. Det var också ett sätt för barnen att lära sig inför framtiden.

Många barn hjälpte till med olika sysslor hemma, som att passa djuren eller bära ved och sköta om småsyskon från det att de var sjuårsåldern. När de fyllde fjorton år ansågs de kunna arbeta som en vuxen. Många flyttade också hemifrån för att arbeta hos någon annan.

Fyra barfota pojkar från Jeppetorp fattiggård i Örebro, 1913. NMA.0033630.

Pojkar på Sunds sågverk i Medelpad, cirka 1895. NMA.0043129.

Barn i fabriker

Pojkarna på fotografiet arbetar på ett sågverk. När fotografiet togs hade det kommit nya lagar om barnarbete, som till exempel att barn under 12 år inte fick arbeta i fabriker. Men det gjordes många undantag från lagen, särskilt för industrier som ansågs viktiga för landets ekonomi. Det var inte ovanligt att barn började arbeta på fabriker redan vid sex-sju års ålder.

Barnauktioner

Fram till 1918 kunde föräldralösa barn säljas på en slags auktioner. De familjer som tog emot barnet fick pengar av myndigheterna som en ersättning för barnets kostnader.

Den familj som accepterade lägst ersättning för barnet vann auktionen. Ofta hamnade de här barnen hos familjer som ville använda dem som gratis arbetskraft.

ARBETSUPPGIFTER

- Läs texterna och titta på fotografierna under rubrikerna: Barnarbete förr, Barn i fabriker och Barnauktioner. Välj ut en av texterna och fotografierna. Om det här pågick i dag i Sverige, på vilket sätt skulle det strida mot barnkonventionen?
- Förr ansågs det självklart att barn hjälpte till med familjens försörjning på olika sätt. Ofta handlade det om att hjälpa till hemma på bondgården.
- Välj ut ett av fotografierna. Titta på omgivningen på fotografiet. Beskriv för dig själv vad du ser: hur ser det ut runt omkring barnet?

Är det en miljö du känner igen eller ser det främmande ut för dig?

Välj sedan ut ett av barnen. Hur tycker du att barnet ser ut att må? Är hen glad, nyfiken, trött, ledsen, arg? Vad drömmer barnet om ska hända i framtiden?

Hjälper du till hemma?

På vilket sätt?

Skulle du vilja ta större ansvar eller mindre ansvar?

Barn utanför en port i Stockholm, cirka 1880–1900.
NMA.0052524.

Våld mot barn – barnaga

Artikel 19, 37, 41

Barnkonventionen säger att barn ska skyddas mot alla former av våld och övergrepp, oavsett om de är fysiska eller psykiska. Redan 1979 antog Sverige en lag som förbjöd barnaga, alltså våld mot barn.

Sverige var det första landet i världen som förbjöd vuxna att slå barn. Men barnaga sågs länge som en naturlig del i ett barns uppfostran. Våldet kunde utövas både av både av barnets föräldrar, av lärare eller av andra vuxna.

Barnens världskarta visar de länder i världen som har förbjudit våld mot barn, så kallad barnaga. Kartan växer hela tiden, tillsammans kan vi ge barn en uppväxt fri från våld!

Rädda Barnens världskarta från 2023 över länder som förbjuder våld mot barn.

Aga i skolan

På bilden till höger ser du en färla. Det var ett redskap som lärare kunde använda när de slog sina elever. Även pekpinnar och andra redskap kunde användas. Lärare kunde också straffa elever genom annan kränkande behandling till exempel att hänga en skylt med nedsättande ord runt elevens hals. Om en elev skötte sig bra kunde den få en skylt med ett positivt ord i stället.

Färla ca 1900.
NMA.0276547.

Bestraffningsbricka med ordet lat. NMA.0275015.

→ ARBETSUPPGIFTER

- Vad menas med barnaga? Ge exempel.
- I dag är det förbjudet att slå barn. Men hur ska vuxna göra när ett barn har gjort något som är riktigt fel, som till exempel har skadat någon annan eller utsatt sig själv för fara. Ge konkreta förslag på hur vuxna kan agera i situationen.
- En kompis berättar för dig att hans mamma ibland blir så arg att hon skakar din kompis eller tar i armen så hårt att det gör ont efteråt. Din kompis ber dig att inte berätta för någon. Men du mår dåligt av det du fått höra och oroar dig för din kompis. Vad gör du?

Finska barn som just kommit till Sverige. Runt deras halsar hänger deras namn, cirka 1939–1940. NMA.0036830.

Andra världskriget

Den 1 september 1939 invaderade Tyskland grannlandet Polen.

Två dagar senare förklarade England och Frankrike krig mot Tyskland. Andra världskriget hade börjat.

Sverige stod utanför kriget men våra nordiska grannländer drabbades hårt.

Barn på flykt

Artikel 4, 10, 22, 38

Barn på flykt är extra sårbara. Barnkonventionen säger att barn på flykt ska skyddas och få sina rättigheter tillgodosedda.

Andra världskriget

Under andra världskriget flydde många barn till Sverige från våra nordiska grannländer, främst Finland. Det kom också flyktingbarn från andra delar av Europa. De flesta barn kom ensamma. Det var inte alltid som deras föräldrar kunde eller fick följa med. De tog då det svåra beslutet att skicka iväg sina barn ensamma för att rädda dem undan bomber och förföljelser.

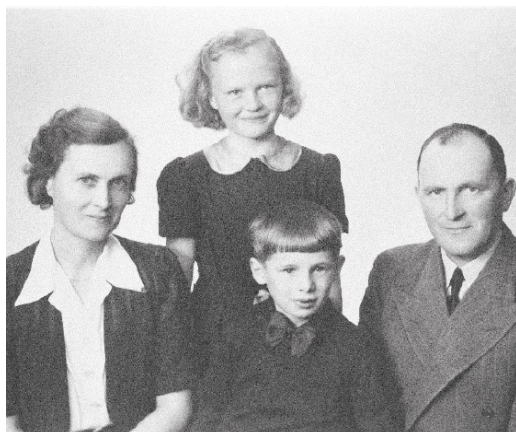
70 000 finländska barn

Från Finland kom cirka 70 000 barn, de flesta utan sina föräldrar. De kom med tåg eller båt över Östersjön. Med båt kom också flyktingbarn från Estland. Också från Norge och Danmark kom barn, ibland utan sina föräldrar. Från framför allt Tyskland kom cirka 500 ensamkommande judiska barn. Deras föräldrar tilläts inte asyl i Sverige, trots nazisternas svåra förföljelser.

Intos resa vintern 1939. Into minns att tåget var fullt av barn och att de fick äta bullar i Haparanda.

Into med sin svenska fosterfamilj, cirka 1940–1941.

Into från Tammerfors

I Tidsvalvet kan du möte några av de barn som flydde till Sverige under kriget. Ett av dem är Into från Tammerfors i Finland. Han var bara fyra år när hans mamma skickade honom ensam med tåg till Sverige.

Tåget gick från Tammerfors, via Haparanda och till Stockholm. Hans fosterfamilj mötte honom och de åkte sedan bil till en gård utanför Enköping. Ingen i fosterfamiljen kunde finska och Into kunde ingen svenska. Han fick lära sig ett helt nytt språk.

Barn på flykt idag

I juni 2023 räknade UNICEF att ungefär 43,3 miljoner barn var på flykt i världen. Det är den högsta siffran sedan andra världskriget.

Barnkonventionen finns till för att skydda barn på flykt, men många barn far illa när de flyr.

43,3 miljoner barn är på flykt i världen idag

Det är den högsta siffran sedan andra världskriget. Betydligt fler barn flyr idag än för bara några år sedan. Barnkonventionen finns till för att skydda barn på flykt men många barn far illa.

Källa: UNICEF juni 2023.

ARBETSUPPGIFTER

- När barn flyr bryts ofta barnkonventionens regler. Om Into hade flytt idag, på vilket sätt hade hans rättigheter brutits? Jämför med artiklarna i barnkonventionen.
- Om du hade flytt som Into gjorde och som barn gör idag, hur hade du velat bli bemött? Hur kan till exempel skolan, föreningar och klasskompisar stötta ett barn som har flytt? Ge konkreta exempel.
- Föreställ dig att det blir krig i Sverige och du måste fly. Du får bara ta med dig sådant som ryms i din ryggsäck. Vad packar du ned?
- Föreställ er att du och dina klasskompisar bestämmer i världen. Går det att förhindra att barn måste fly från krig eller faror i framtiden?

Trångbodd familj någonstans i Sverige, 1920–40-tal. NMA.0036254.

Flicka med sin mamma i Enschede, Stockholm 1906. NMA.0036257.

Två pojkar från den Lindgrenska Trasskolan på Södermalm i Stockholm, 1870. NMA.0033220.

Levnadsstandard och fattigdom

Artikel 26 och 27

Barnkonventionen säger att alla barn har rätt till en skälig levnadsstandard. Varje barn har rätt att vara mätt, trygg och ha en varm och säker plats att bo på.

Om inte föräldrarna kan tillgodose behoven så ska staten eller myndigheter kunna erbjuda stöd. Att ha tillgång till vård och skola ingår också i en skälig levnadsstandard. Låg levnadsstandard beror ofta på fattigdom.

Sverige runt år 1900

För 100 år sedan var Sverige ett fattigt land. Levnadsstandarden var låg och bostäderna var bland de sämsta i världen. Många barnfamiljer bodde i små och omoderna lägenheter som var svårt att hålla varma och rena. Bristen på tillräckligt med mat, rent vatten och svårigheten att hålla hemmen rena gjorde att sjukdomar lätt spreds. I många familjer fick barnen tidigt hjälpa till med försörjningen. Barn kunde arbeta

så mycket att de inte hann gå i skolan så ofta som de borde. Föräldrar som inte hade möjlighet att ta hand om sina barn, till exempel ogifta mammor, tvingades ofta att lämna bort dem.

Privata initiativ

Det fanns vuxna som engagerade sig för att hjälpa fattiga och utsatta barn. På fotografiet ser du två pojkar från den så kallade Trasskolan som var ett slags skolhem för pojkar som levde i Stockholms slum. På skolan fick de en sängplats och mat. De fick undervisning och de fick lära sig ett hantverksyrke. Trasskolan var ett av många privata initiativ för att hjälpa fattiga och utsatta barn.

Flicka i badkar. Cirka 1940–1949. NMA.0062254.

Barnbidrag cirka 1955. NMA.0030038.

Demokratisering och reformer

Under slutet av 1800 talet växer en demokratiseringsrörelse fram i Sverige. Ett viktigt krav är rösträtten. År 1921 efter många års kamp, får nästan alla kvinnor och män i Sverige rösta. Nu kan majoriteten av befolkningen vara med och påverka politiken.

Under 1930-talet tar politikerna flera beslut som ska höja den svenska levnadsstandard. En viktig reform är att bygga bra bostäder som vanliga barnfamiljer ska ha råd med. År 1948 kommer också det allmänna barnbidraget som blir en viktig reform för att minska fattigdom och ojämlikheten i samhället. Fler barn blev mätta och klädda.

Det gällde inte alla

Bostadsstandard och levnadsstandard ökade för de flesta familjer efter andra världskrigets slut. Men alla inkluderades inte i det nya välfärdssamhället. Enligt den

gällande lagen fick romska familjer inte bo på en plats längre än tre veckor i taget. Romska barn var inte heller välkomna i skolan. Först 1952 fick romer svenskt medborgarskap och fick därmed samma rättigheter som andra svenskar. Men det dröjde fortfarande till långt in på 1960-talet som romer fick möjlighet till permanenta bostäder och barnen erbjöds plats i skolan.

Idag

I dag är Sverige ett av de rikaste länderna i världen. Utbildning är gratis, de flesta äter sig mätta och bor i varma hem. Konsumtionen är hög, många barn shoppar både kläder och prylar med egna eller föräldrarnas pengar. Men det finns också barn i Sverige som lever i ekonomisk utsatthet.

Enligt Rädda Barnen har cirka 200 000 barnfamiljer svårt att klara av de mest nödvändiga utgifterna i hushållet (2021).

Cirka 566 miljoner barn lever i fattigdom i världen

Den extrema fattigdomen i världen har minskat stadigt men mycket finns kvar att göra. Idag lever cirka 10 procent av världens befolkning i extrem fattigdom. Mer än hälften av dem är barn. Barn far fortfarande illa.

Källa: UNDP 2023.

Två barn tittar in i en av familjen Taikons bostadsvagnar. Stockholm cirka 1930. NMA.0074079.

→ ARBETSUPPGIFTER

- För hundra år sedan levde många barn i usla bostäder i Sverige. Levnadsstandarden var låg. Kan du ge exempel på vad du anser är en låg, bra och hög levnadsstandard?
- Många svenskar shoppar billiga kläder och prylar som tillverkas utomlands. Är det bra eller dåligt att kunna shoppa mycket?

Dela in er i olika grupper där den ena gruppen tar fram argument för billig shopping och den andra gruppen tar fram argument mot billig shopping. Diskutera i klassen och skriv ned era olika tankar.

- Välj ut ett av fotografierna. Titta på omgivningen på fotografiet. Beskriv för dig själv vad du ser:
  - Hur ser det ut runt omkring barnet?
  - Är det en miljö du känner igen eller ser det främmande ut för dig?

Välj sedan ut ett av barnen.

- Hur tycker du att barnet ser ut att må?
  - Är hen glad, nyfiken, trött, ledsen, arg?
  - Vad drömmer barnet om ska hända i framtiden?
- Hur hade ditt liv och din levnadsstandard sett ut om du fötts någon annanstans i världen? Spela Livets lotteri och testa. www.livetslotteri.raddabarnen.se

Mer om barns rättigheter

- www.unicef.se/barnkonventionen
- www.livetslotteri.raddabarnen.se
- www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/skolmaterial/barnens-varldskarta

Koppling till läroplanen (Lgr22)

Skolans värdegrund och uppdrag

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:

- kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter
- förmåga att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och kritiskt granska hur de framställs i olika källor.

Centralt innehåll

Årskurs 1-3

Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Årskurs 4-6

De mänskliga rättigheterna och deras betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.

Utdragen ovan är från läroplanen för grundskolan, Lgr 22. Motsvarande formuleringar återfinns i läroplanerna för anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

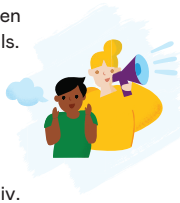

Barnkonventionen

Regler om barns rättigheter

UNICEF är FN:s barnfond och arbetar i 190 länder för att barnkonventionen ska följas. Vi kämpar för att alla barn, över hela världen, ska få sina rättigheter uppfyllda.

- 1 Som barn räknas varje människa under 18 år.
- 2 Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- 3 Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas det som bedöms vara barnets bästa.
- 4 Varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter. Där det behövs ska stater samarbeta internationellt.
- 5 Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare ansvarar för barnets uppfostran och utveckling. De ska också stötta barnet i att få sina rättigheter uppfyllda.
- 6 Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- 7 Barn har rätt till ett eget namn och ett medborgarskap. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad.
- 8 Barn har rätt till sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släkterförhållanden.
- 9 Barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa.
- 10 Barn har rätt att återförenas med sin familj om familjen splittrats.
- 11 Varje stat ska bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.
- 12 Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
- 13 Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.
- 14 Barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.
- 15 Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.
- 16 Barn har rätt till ett privatliv.
- 17 Barn har rätt att få tillgång till information via till exempel internet, radio och tv. Staten ska uppmuntra att det skapas material som är av värde för barn och som inte är skadligt.
- 18 Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.
- 19 Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, miss-handel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.
- 20 Barn som av olika anledningar inte kan bo kvar i sin hemmiljö har rätt till skydd och stöd från staten, samt rätt till ett alternativt hem.
- 21 Vid adoption ska staten säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.
- 22 Barn på flykt har rätt till skydd, och hjälp att spåra och hitta sina föräldrar eller andra familjemedlemmar.
- 23 Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.
- 24 Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.
- 25 Varje stat ska regelbundet se till att ett barn som är omhändertaget av myndigheter behandlas väl.
- 26 Barn har rätt till social trygghet samt till statligt stöd, ifall föräldrar eller annan vårdnadshavare saknar tillräckliga resurser.
- 27 Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.
- 28 Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.
- 29 Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.
- 30 Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.
- 31 Barn har rätt till lek, vila och fritid.
- 32 Barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och mot arbete som är skadligt eller som hindrar barnets skolgång.
- 33 Barn ska skyddas från narkotika.
- 34 Barn ska skyddas från alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.
- 35 Varje stat ska förhindra bortförande och försäljning av, eller handel med, barn.
- 36 Varje stat ska skydda barn från alla andra former av utnyttjande som kan skada barnet.
- 37 Barn ska inte utsättas för tortyr, annan grym behandling, bestraffning eller dödsstraff. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.
- 38 Varje stat ska säkerställa skydd och omvårdnad av barn som berörs av en väpnad konflikt.
- 39 Barn som har utsatts för vanvård, utnyttjande, övergrepp, tortyr eller väpnade konflikter har rätt till rehabilitering och social återanpassning.
- 40 Barn som anklagas för brott, eller har blivit dömt för en straffbar handling, har rätt att behandlas rättvist och respektfullt, få juridiskt stöd samt återanpassas i samhället.
- 41 Om det finns bestämmelser i en stat, som går längre för barns rättigheter än innehållet i barnkonventionen, gäller de bestämmelserna.
- 42 Varje stat ska göra barnkonventionen allmänt känd bland både vuxna och barn.
- 43–54 Regler om hur barnkonventionen följs upp och vad stater ska göra för att följa den.

Det här är en sammanfattning av barnkonventionen.
För mer information och för att läsa barnkonventionen i sin helhet: